

MANUEL BRUGAROLAS

EXPIACIÓ

TEATRE

*Però si et deixen triar què triaries:
ser feliç quan els teus amics no ho són
o compartir el sofriment amb ells?*
SÒFOCLES. Tragèdies. Àiax.
Traducció Feliu Formosa i Joan Casas.
Editorial Comanegra, 2019

RESSENYA

Un grup de quatre actors recent llicenciats per l'Institut de Teatre han estat seleccionats per fer plegats el postgrau de creació en equip d'una obra sobre una tragèdia proposada per la Sara. L'acció transcorre durant un dels primers assajos. El lloc, una casa en una platja solitària. Potser la casa de la platja de Grifeu, a Llançà, l'Alt Empordà. Aquí, un dia de març, el mar era blanc i les onades de més de tres metres. El vent de tramuntana bufava a ràfegues que van arribar a cent-trenta quilòmetres /hora i se'n va endur l'escuma de la superfície com flocs de neu. La bromera es va endinsar per alguns carrers de la vila. La Sara, embarassada de tres mesos, ha estat violada pel fill del primer matrimoni del seu marit, en venjança pel suïcidi de la seva mare, ocorregut anys abans, del qual fa responsable el seu pare. La Sara decideix no dir-l'hi al seu marit, l'únic consol possible, però aquest ha rebut una carta del seu fill on li diu: «Ara, estem empatats». Tan bon punt, el marit veu la Sara, tots dos comparteixen en silenci el dolor, aquesta barreja de ràbia, desconcert i vergonya, també d'humiliació i de culpa. La Sara pateix l'avortament enmig de la platja, encara abraçada al seu marit. Incapaços d'oblidar i de perdonar, incapaços d'estimar, la Sara i el seu marit s'allunyan l'un de l'altre. El fill expiarà la culpa i buscarà la mort en el curs d'una competició de surf en una de les platges del circuit de la lliga internacional. Traspalsada pel dolor i la promesa del dolor, la Sara intentarà refugiar-se en la compassió pels dolors dels altres a través de la solidaritat: on la vida on som són els altres. L'expiació de la innocència, sí. L'expiació de la víctima.

PERSONATGES

HELENA.

PERE.

JANA.

GUILLEM.

Tots quatre son graduats en arts escèniques per l'Institut de Teatre de Barcelona. Han estat seleccionats per participar en un postgrau de creació col·lectiva d'una obra.

ESCENARI

Un espai tancat amb un finestral que dona a una terrassa, a la platja i al mar. Els finestral és el quart mur. Sobre l'escenari, onze cadires, cadires de braços o butaques desaparellades. Se sent la remor de les onades trencant sobre la platja amb mar de fons. Tots els actors al fons de l'escena, tret de l'HELENA, situada al centre del prosceni. L'escenari i la llum són suggerits pels mateixos actors i pel so de la remor de les onades i el rodament de la sorra o dels còdols sobre la platja.

Un dia de primavera. Blanc i gris, núvol. Matí i vespre.

L'acció transcorre durant l'assaig d'una obra de creació col·lectiva. Això comporta la doble intervenció simultània com a actors i com a personatges. En general, quan interpreten els seus personatges, tots els diàlegs han de ser molt ràpids, sense pauses i sense gaire gesticulació emocional. Com en les tragèdies antigues. Sovint, amb un ritme creixent, progressiu.

Al monòleg inicial i en aquelles escenes en les quals les frases són molt curtes i l'agressivitat narrativa és més explícita, els actors haurien de colpejar-se el cos o fregar el terra amb els peus per marcar el ritme i la violència.

Tres actes, sense intermedi. Si a la fi d'alguna escena s'opta per fer una pausa, utilitzar una fosa a negre o el volum augmentat de la remor de les onades. Cap pausa entre escenes no hauria de ser superior a tres o quatre segons.

ACTE PRIMER

— 1. PRÒLEG —

Tots els actors al fons de l'escenari, tret de l'HELENA, situada al centre del prosceni per adreçar-se al públic. Duu un dossier a la mà. L'escenari està a les fosques. Només roman il·luminat el prosceni.

HELENA. Imagineu-vos un lloc al món. Una platja. Una casa en una platja. La platja de Grifeu, a Llançà, per exemple. Una casa aïllada, la nostra. Aquesta. Aquí. Arran de platja. Una casa innocent i bonica. El llit i les finestres grans, la porta petita. No se senten les veus. No se sent la llum. No se sent el color.

Potser un far. El mar. El mar dels estius. Restes de naufragis, tresors infantils escampats per la sorra després d'una tempesta.

El mateix mar de tants aniversaris. De tantes promeses. De tantes guerres. Tantes fugides. Tantes desercions. De tants cadàvers engolits per la marea invisible. El lloc de la tragèdia i de la memòria.

Fa una petita pausa i recula dos o tres passes, sense deixar de mirar el públic.

Més distesa. Obra els braços com si mostrés l'espai del teatre.

Li vam prometre a la Sara que tiràriem endavant aquest projecte, passés el que passés. Aquest és el dossier, l'esbós de la tragèdia que ella ens ha lliurat. No deixeu que es converteixi en un text definitiu, ens va dir.

És la història d'una venjança.

D'un càstig.

D'una violació.

És la història després de la còlera. Del crit. De les llàgrimes.

La història del dia després. Una història antiga i recent. Tan antiga i, tanmateix, tan recent. Cruel i compassiva alhora. Perquè l'amor en va ser la causa. La causa que va fer que amb la violació tot s'obris alhora: els secrets, les ferides, el coneixement, la violència, la submissió, la memòria, el dolor i la vergonya. Ah, i la nostàlgia.

No oblidéssiu la nostàlgia!

La nostàlgia del dia abans. La nostàlgia del somriure íntim. La nostàlgia del confort.

Un relat dissolt en un altre. Un dolor dissolt en un altre. Dissolt en la compassió del món.

(En veu baixa.) Ah, les idees, no us en refieu!

L'HELENA calla i es gira d'esquena al públic. Obre els braços i s'arronsa d'espatlles.

— 2. EL DOSSIER —

S'encenen els llums de l'escenari i s'apaga la del prosceni. El PERE, la JANA i el GUILLEM avancen corrent des del fons cap al prosceni.

PERE. Aquest lloc és fantàstic. Ara entenc perquè la Sara hi va insistir tant.

(Al GUILLEM.) L'espai sembla un escenari. Potser pensat per una obra amb més actors.

(S'adona de la presència de l'HELENA.) Com és que ja ets aquí?

GUILLEM. *(A l'HELENA.)* Helena, que bé que ja hi siguis!

(Assenyalant les cadires.) Ja sabeu que el projecte és per a tres actors i tres actrius. L'haurem d'adaptar per a nosaltres quatre. Amb l'Àlex no hi podem comptar, i la Sara no hi és, tant de bo se'n surti.

HELENA. (*Encara amb el dossier a la mà, dirigint-se al GUILLEM.*) Vull fer de Sara.

GUILLEM. N'estàs segura? Ets molt jove i fer el seu paper és molt dur. Ella és més gran. Coneixes bé la història?

HELENA. Sí. La conec.

GUILLEM. Coneixem el dossier que ella ens ha lliurat. Jo parlo de la història.

HELENA. La tragèdia la conec d'abans, tot el que ella em va explicar aquelles tardes, quan encara assajàvem Txèkhov amb el grup de teatre amateur. Hi anàvem plegades. A més, la Sara m'agrada, sempre m'ha agradat. I sé que vosaltres també l'admireu. Per què, si no, vam córrer a apuntar-nos-hi per fer l'audició de preselecció i fer amb ella el postgrau de creació de l'obra?

És el que volíem fer, el que esperàvem fer: treballar-hi plegats.

JANA. Tens raó. De seguida ens va engrescar.

PERE. No hi veig cap inconvenient: l'Helena pot fer de Sara. La Sara no era gaire més gran quan va viure la tragèdia. A més, fins a la reincorporació de la Sara, no tenim elecció.

HELENA. Tu, Guillem, també coneixes la història, oi?

GUILLEM. Sí, és clar, la Sara i jo som bons amics.

HELENA. Tu seràs, doncs, el meu marit, Teseu, en substitució de l'Àlex. Tornem a la idea inicial.

GUILLEM. I qui farà de narrador?

HELENA. (*A la JANA.*) Jana, tu continues fent de Lia, la primera dona del meu marit. La mare d'en Quim.

(*Assenyala el PERE.*) Tu, Pere.

PERE. Jo continuo sent el fill, en Quim.

GUILLEM. D'acord. Penso que tots quatre haurem d'assumir les funcions de narradors. De fet, ella pensava en una narració coral.

JANA. Em sembla bé. A mi, però, la història em desborda, no estic segura d'arribar-hi sense l'energia de la Sara.

(*A l' HELENA mentre agafa la mà del PERE.*) No soc una dona rebel.

GUILLEM. Nosaltres tampoc.

HELENA. Sortirà bé, Jana, ja veuràs. Hem treballat plegades i ha funcionat. (*Assenyalant cap un dels grups de cadires.*) Recordeu que enregistrem l'assaig, la Sara sempre insisteix. I ara que no hi és amb més motiu.

PERE. (*A l'HELENA.*) El públic ha de conèixer la raó de l'absència de la Sara? L'hi hem de dir?

HELENA. No, no cal. De fet no la sabem del cert.

JANA. Vull pensar que se'n sortirà.

GUILLEM. Amb ella o sense ella, el seu personatge no canvia. Ella és la tragèdia.

HELENA. I, alhora, la redempció.

JANA. Si us plau, deixem les idees en pau.

L'HELENA fa el gest d'obrir el dossier.

HELENA. La Sara vol la confrontació amb el món de fora. L'esdeveniment que colpeja les nostres vides. El nostre confort. La nostra intimitat.

JANA. D'acord, ja ho sé, però no insistim. Les idees m'intimidien.

(*Al GUILLEM.*) Qui ens resumirà com a personatges?

GUILLEM. Què us sembla si, mentre som aquí, no som personatges, som nosaltres, actors assajant una obra. No imitem ningú, ni volem ser un altre. Tant de bo això canviï més tard, durant l'assaig. Potser, si ens deixem emportar pel text.

L'HELENA deixa el dossier sobre una cadira i s'acosta al GUILLEM.

HELENA. Ningú no sap com afrontarà una tragèdia.

(*Assenyala el públic.*) Ningú.

PERE. La història podria no ser real. Podria haver passat d'una manera diferent de com la Sara la vol explicar. Ni tan sols tinc clar que sigui la seva història.

GUILLEM. Pel que fa a mi la història és real.

JANA. Aquí, en escena, serà la història que compartirem amb els espectadors.

HELENA. Compte! La Sara mai no ha dit que sigui la seva història.

GUILLEM. La Sara, mai no ha volgut respondre la pregunta.

HELENA. Perquè no l'hi hem fet.

La JANA va cap al prosceni i fa el gest amb els braços i les mans d'obrir el finestral de portes corredissa, sense aconseguir-ho.

GUILLEM. Seiem?

No hi seu ningú. Ningú no es mou. Silenci.

— 3. LA PLATJA DE GRIFEU —

El GUILLEM se situa dret davant una de les cadires, la resta dels actors també s'agrupa al voltant del cercle de cadires.

GUILLEM. Ja us podeu imaginar perquè la Sara volia que féssim els assajos aquí. Som en una casa a tocar d'una platja. Estem aïllats.

HELENA. *(Mentre s'acosta al prosceni.)* M'agrada imaginar que som actors que assagen una obra de teatre. Aquesta barreja de personatges de ficció i gent corrent. Comediants. Potser la idea és que la tragèdia ens arribi mentre som aquí assajant. Aquí mateix.

PERE. Podria ser la costa d'una illa grega, a l'altre extrem de la Mediterrània.

JANA. Però som aquí, a la platja de Grifeu.

HELENA. De fet, aquesta casa és la casa dels estius de la infància de la Sara. Ben segur s'assembla a altres cases en altres platges solitàries. Per això l'ha triat com escenari de la tragèdia.

GUILLEM. Una casa innocent i bonica. El llit i les finestres grans; la porta petita.

PERE. És perfecte.

HELENA. Era la casa dels seus avis materns, avui d'uns cosins. Li han permès que ens hi instal·lem el temps que calgui durant els mesos d'hivern. Per això som aquí. Per això hi tornarem.

GUILLEM. La Sara vol que l'escenari de la seva tragèdia sigui alhora l'escenari de la narració de la tragèdia.

HELENA. Una dona sola. Una dona sola que espera el seu marit.

JANA. No sé si us passa a vosaltres. Però jo imaginava la casa més confortable. Ara, es veu mig buida, amb els mobles mínims per passar els estius: llits amb llençols, no hi ha mantes per tothom, cadires i butaques desaparellades, una llar de foc amb una cistella gran de llenya. El rebost ple de queviures, pots de conserves i begudes. Una casa d'estiu. Una casa freda a l'hivern.

L'HELENA avança cap al prosceni i mira el públic.

HELENA. La Sara contempla el mar. Ara, blanc i inhòspit. Cobert de bromera que el vent i les onades escampen platja endins. Com flocs d'escuma.

Sense veus.

Un mar sense llum al migdia. Sota aquest cel de guix, ennuvolat i espès.

Sense colors.

PERE. Aquest escenari fa pensar que som en un punt de no retorn.

JANA. Tens raó. Em sento inquieta. Un pressentiment.

La JANA i el GUILLEM s'acosten també al prosceni.

GUILLEM. Fa la llum que la Sara ha imaginat.

L'HELENA d'esquena al públic, encarant-se al GUILLEM.

HELENA. Mentre venia, la ràdio deia que les ràfegues de vent eren de 130 Km/h i les onades de 3 metres.

JANA. Ja sé que ho feu expressament. Però jo no vull sentir-me inquieta. Voldria viure com si res no estigués a punt de passar. Vull sentir-me lliure. Ara mateix, m'agradaria estar enamorada. Fins i tot enamorada d'un amor no correspost. Miro per la finestra mentre vosaltres no pareu de parlar asseguts a la sala o a taula. Sento el silenci dels cops de vent i d'aquesta pluja d'escuma. De flocs de sucre.

A qui l'interessa la civilització en aquests moments? La fi de la història? Una altra guerra? La terra acostant-se al sol? A mi, no gaire.

M'interessa tot el que em manca.

PERE. Vols dir que la resta no t'interessa? Que no t'afecta?

JANA. Sí. Però a diferència de tu, si hi ha una catàstrofe, jo no vull ser l'única supervivent.

Vull morir com tothom.

Vull morir amb tothom.

— 4. UN LLOC AL MÓN —

El GUILLEM s'acosta al prosceni i amb els braços estesos marca el vidre del finestrall amb les palmes de les mans.

GUILLEM. Va, posem-nos-hi. Aquesta és l'escenografia, molt simple.

Aquí, hi ha el gran finestral que dona a la terrassa i, més enllà, la platja i el mar.
(*Assenyala el terra.*) Sota la terrassa hi ha un garatge mal endreçat on el meu fill, en Quim, guarda les planxes i les veles de surf.

Assenyala el fons de la sala de butaques.

Darrere la boira, es veu la torre del far. De nit, la llum roda a intervals.

PERE. La llum del far que hauria de veure des del mar una embarcació que busca el rumb o va a la deriva.

JANA. Si hi a un far, proposo que no sigui vist des del mar sinó des de terra, amb el far aquí, a l'esquerra, i el mar al fons. El punt de vista del que espera la nau i no el de la nau que s'acosta.

GUILLEM. És perfecte, Jana. A la Sara li agradarà aquesta imatge: evoca un moment d'expectativa.

HELENA. Si mirem el públic, mirem l'horitzó.

Silenci. Tothom mira cap al públic.

GUILLEM. Ara, dret, mirant a través d'aquest finestral, imagino en Quim, el meu fill, agafat de la mà de la seva mare, la Lia.

El PERE agafa la mà de la JANA. L'HELENA s'asseu en una de les cadires.

PERE. Tots dos mirem la badia i el mar. Tot al llarg de la platja, com ara, la sorra està coberta de canyes, algues i restes de naufragis que han estat empesos per les fortes onades.

JANA. Tresors i aventures infantils.

GUILLEM. Tots dos pensen en el pare. En la seva absència. En el seu retorn.

Mentre la JANA continua, el PERE fulleja el dossier que l'HELENA ha deixat a la cadira com si busqués una pàgina en concret. Tot seguit, es posa dret amb el dossier obert.

JANA. En el seu retorn i en el seu abandó. Perquè el pare estimava la feina i la competició. Li atreïen els viatges, la cacera, els contes, l'eufòria i els botins.

El PERE tot seguit es posa dret amb el dossier obert.

PERE. Recordeu que ella volia que hi sortís una barca de migrants que salpen fugint de la guerra a la recerca d'una illa màgica. Acabava de passar. Parlava de les imatges dels naufragis que havia vist a la televisió i a les xarxes, sorpresa que

algú filmés l'horror. Alguns cossos sense vida havien quedat dispersos per la platja, altres es gronxaven encara sobre les onades.

HELENA. L'altre dia, més d'un centenar. Havien salpat d'Alexandria i suraven inflats a la deriva. El mar encara no els havia enterrat sota les onades.

JANA. Prou, si us plau.

GUILLEM. Tens raó, Jana. Penso que potser la idea era que l'obra acabés amb aquest horror, no que hi comencés.

La JANA va cap al prosceni. Torna a provar d'obrir el finestral, sense aconseguir-ho.

HELENA. D'acord. Però és per això que la Sara ha triat aquest lloc del món. Perquè tota aquesta bellesa amaga tanta mort, tanta tristesa.

La JANA es gira d'esquena al públic.

JANA. Algú vol un cafè? Fem una pausa?

Obriu el finestral, si us plau, jo no puc. I em cal aire, m'ofego.

El PERE s'aixeca, avança cap al prosceni i fa el moviment d'obrir la porta corredora del finestral. Se sent la remor del mar.

— 5. ELS LILÀS —

JANA. Podríem deixar en pau els morts. Podríem deixar en pau la por i l'esperança. Podríem ser a l'abril. Podríem imaginar que la terra és a punt de fer germinar de nou els lilàs de la vora del camí.

HELENA. Sí, l'abril, el mes més cruel. Els lilàs. Molt bé, Jana.

GUILLEM. Som a Grifeu. Estem sols. És un matí de primavera.

(Dirigint-se a l'HELENA.) Comencem?

L'HELENA es posa dreta i mira al públic.

HELENA. La Sara està sola en la seva nova llar. Davant el finestral. El cel s'ha endut tota la llum del dia. Arriba en Quim, el fill del seu marit.

PERE. *(A l'HELENA.)* Estem sols. Tu i jo.

GUILLEM. *(Al públic.)* Ell és en Quim, el fill del meu primer matrimoni. Mai no hi és. Mai no la mira.

Enrabiad i tímid.

I arriba just avui, en absència meva. Quan fa que la mira a través del finestral entreobert?

El PERE se situa al prosceni, d'esquena del públic, com si fos a la terrassa mirant cap a dins des de fora. L'HELENA, s'adona de sobte de la presència d'en Quim, i recula unes passes. La JANA continua al límit del prosceni.

HELENA. Oh! Quim! D'on surts?

(Fa el gest de traure's els auriculars.) Fa estona que ets aquí? No t'he sentit arribar. On has deixat el cotxe?

PERE. Més amunt, al poble. No volia venir directament.

Ja no hi ha granotes riera amunt. He recordat els seus raucs estúpids i roncs dels estius.

GUILLEM. Ha vingut camps a través. Els camps d'oliveres. Resseguint la llera gairebé seca de la riera.

PERE. He volgut fer una volta. Recordar. Aquesta casa era la casa de la família del pare. Ara ell viu amb tu. Però abans vivia amb la mare.
Tot era meu.

Era casa nostra. La casa dels vents. Els vents que inflen el mar. Vent de llevant. De garbí. De tramuntana. A partir de la fi de la primavera i fins l'arribada de les pluges de tardor, la mare i jo cavalcàvem les ones amb les nostres planxes de windsurf. Onades llargues que arrosseguen sorra, còdols i algues; canyes i trossos polits de fustes de boscos antics i d'embarcacions perdudes.

JANA. Atret pel record de les onades i el mar de fons.

PERE. Sovint ens quedàvem drets i miràvem per la finestra. Haig de pensar en la mare per recordar aquests vespres insuportables.

(A l'HELENA.) Ara, però, ella és morta. I ets tu qui s'ha fet seva la casa.

HELENA. Tots dos som benvinguts. Continua sent casa teva.

Sortiràs amb aquest vent que s'ha desfermat? No és massa fort?

No és per això que has vingut?

PERE. El vent mai no és massa fort. Però no n'estic segur del que haig de fer.

HELENA. *(Mirant el públic.)* Per què doncs el mar es de color porpra?

GUILLEM i HELENA (*Tots dos alhora o alternant les fresses; tots dos dirigint-se al públic.*) Per què aquesta foscor blanca a ple dia?

Per què ha vingut tot sol, sense els seus amics?

Ha recorregut tot el casal obrint i tancant les portes de totes les habitacions.

Confiant que les seves passes ressonin al passadís i anunciïn la seva presència.

Què tens?

Què vols?

Què esperes?

GUILLEM. Encara ets a temps: atura't!

Atura't.

HELENA. Les planxes i les veles són a sota, al garatge, on les vas deixar.

JANA. Helena, correm massa. No podem començar en aquesta escena. No hauríem d'explicar primer les vostres històries, les històries d'abans?

GUILLEM. Sí voleu, tornem a començar. Però m'ha semblat que funciona.

PERE. És un assaig, Jana. Un assaig.

JANA. Vosaltres no feu assaigs. Amb vosaltres sempre es tracta d'entrenaments!

HELENA. A mi, potser m'atrau més alterar l'ordre de la narració. És el que la Sara vol. És el que la Sara fa. Però podem provar.

JANA. Cafès?

La JANA i el PERE van cap al fons. L'HELENA i el GUILLEM es queden i s'asseuen.

— 6. COM SI TINGUÉSSIM DESTÍ —

HELENA. N'estàs al corrent, d'això de la Sara? L'accident.

GUILLEM. Sí. Però no m'ho explico. Un accident? Què hi feia en aquella maleïda illa de Grècia?

HELENA. Feia temps que estava interessada en visitar un camp de refugiats i li va sortir l'oportunitat de fer-ho acompanyant el retorn de dos membres de Metges Sense Fronteres al camp de Mòria, a l'illa de Lesbos. Pensava que ho sabies.

GUILLEM. No, no en sabia res. Ens havíem vist durant les vacances de Nadal, i no em va comentar res.

Però. Com improvises un viatge així?

HELENA. La seva amiga, la Núria, la metgessa del Cap del Besòs: hi van anar plegades.

GUILLEM. Saps com va ser l'accident?

HELENA. És tot una mica confús. Quan la Marta, la seva germana em va trucar, no en sabia gaire. Sembla ser que l'accident no va ser a l'illa de Lesbos sinó a l'illa de Quios. Després dels acord de la UE amb Turquia, el camp de Moira va ser desmantellat i els refugiats traslladats a Turquia. Metges Sense Fronteres va deixar el camp de Mòria i es va traslladar al de Vial, a Quios. Però el camp també havia estat desmantellat i bona part dels refugiats malvivien en tendes.

Vaig parlar-ne amb la Núria. No se sentia gairebé. Li vaig preguntar a on era, perquè se sentien crits i cops i moltes veus. Em va dir que els últims refugiats que acabaven d'arribar, uns tres-cents, els havien tancat en el teatre de Quios. La Núria només sabia que la Sara havia estat traslladada a l'hospital d'Atenes.

Tots dos s'aixequen i resten drets l'un davant l'altre.

GUILLEM. Això dels refugiats tancats en un teatre li haurà fet somriure a la Sara. A l'illa de Quios va néixer Homer.

HELENA. *(Fregant-li el braç.)* És a tu a qui t'ha fet somriure.

(Li acaricia la cara amb el dors de dos dits.) No t'ho volia dir. Però a tu i la Sara, us vaig veure plegats. Per Cap d'Any.

GUILLEM. Ah, si?

HELENA. Sí. Éreu a la Barceloneta. Ella s'allunyava de tu, caminava amb les mans a les butxaques de l'abric, capficada, mirant a terra. Tu no feies res, et giraves, arronsaves les espatlles i marxaves en direcció oposada. Vaig córrer per posar-me al seu costat i fer-li companyia.

GUILLEM. Ens vam deixar anar. Havia de ser una aventura. El temps que durés. Sense projectes. Sense continuació. Però em vaig adonar que l'estimo, i ella no vol estimar.

HELENA. Li vas fer mal. Ja ho saps, oi?

GUILLEM. No volia fer-li mal. «Així, no», li vaig dir. Tenia secrets i ferides que no compartia, malgrat que ens separaven. Una part d'ella estava morta per dins.

HELENA. Abans tu no eres tan...

GUILLEM. (*Tallant-la.*) Ara, tampoc.

HELENA. Ella passava un mal moment. Confiava que et quedaries més temps al seu costat. Has dit que l'estimes, no?

GUILLEM. Sí. «Queda't amb mi, no vull viure sola», em deia. «No m'estimis, estigues amb mi.» En realitat, ella volia amor. El volia i el prenia. Però no el donava. No podia. Incapaç. En un instant, plena d'energia, l'instant següent, abatuda i absent, sense llum. Això no és una relació.

HELENA. Potser per això se'n va anar d'improvís. No ho vas pensar? Va ser just a començaments d'any.

GUILLEM. No en sabia res, de debò.

HELENA. Per què has acceptat formar part d'aquest grup de postgrau i d'aquesta residència?

GUILLEM. Ella em va trucar i em va animar a fer-ho. Ens coneixem bé. Em va dir que seria fora unes setmanes i que ja es reincorporaria més endavant. Va insistir i vaig acceptar. «Promet-me que la portarem a escena, passi el que passi», em va dir. Com renunciar-hi? A més, a l'obra estem bojament enamorats l'un de l'altre, i aquesta ficció em fa feliç. Tot i que la impressió que tinc des del començament és que jo no en soc el destinatari. Ara que hi penso, potser va insistir tant perquè sabia que no hi tornaria.

No sé per què t'explico tot això.

HELENA. Sí que ho saps. I jo, també. Perquè saps que t'estimo.

(*Es posa de puntetes i li fa un petó.*) Al capdavant, som aquí per fer teatre, no?

GUILLEM. Sí, fem teatre. Fins i tot quan ens hi esforcem perquè sembli el contrari. Ella també.

HELENA. No has pensat que potser surti tot el que ella porta tancat a dins?

GUILLEM. Tots nosaltres arrosseguem històries. Tu, la Sara, jo també. Com evitar-ho?

HELENA. La història es creïble? És real? Bé, ja sé que és real, vull dir si te la creus?

GUILLEM. El que vols dir és si la història és veritat, oi?

HELENA. No. Tots dos sabem que la veritat són moments. Mai no és una història completa.

Penso que la història que vol explicar és la seva.

I jo, creus que m'hi assemblo?

GUILLEM. No.

Bé, potser sí. Probablement, t'assembles a la Sara d'abans, la que no vam conèixer. Ella se'n va adonar, per això em va insistir en què hi fossis.

Es gira, com si hagués sentit alguna cosa. La JANA i el PERE tornen amb els gests de portar una safata amb begudes. Deixen la safata sobre una cadira.

PERE. Em sap greu, però només hi ha cerveses.

(A l'HELENA.) Per a tu, la Jana t'ha preparat un te.

HELENA. Sempre tan atenta a tot, Jana.

GUILLEM. Us ho heu pres amb força calma, no?

PERE. És que m'he quedat mirant la Jana a les fosques.

JANA. (S'arronsa d'espatlles i obre els braços.) El mateix m'ha passat a mi.

És aquesta casa. Aneu amb compte!

(A l'HELENA.) Va, comencem de nou. Quan vulgueu.

L'HELENA fa una passa cap el prosceni i mira, primer el públic, i tot seguit el GUILLEM.)

HELENA. (Al GUILLEM.) Recordes quan ens vam conèixer?

Va ser tan fàcil.

GUILLEM. (A l'HELENA.) Però tu em vas voler esquivar, no és cert?

HELENA. Sí. Però com? L'amor i el desig se'ns va endur. Com si fos el meu destí i el teu. Com si tinguéssim destí. Va ser un amor sobtat de tots els sentits alhora.

GUILLEM. També per a mi.

HELENA. Indefensa i alegre. El primer amor. El primer desig. El primer despertar. La força d'un sentiment desconegut.

JANA. (*Tallant-la*) On és ell, ara? On és el marit de la Sara?

GUILLEM. No ho sé. Ningú no ho sap. És probable que fins i tot la Sara desconegui on para.

HELENA. La Sara ho ha volgut així.

PERE. Ell és el pare, el marit. Al dossier, la Sara només li diu Teseu una vegada.

GUILLEM. No, no em digueu Teseu. És una màscara. Un nom privat que amaga jocs i complicitats entre tots dos, entre ella i el pare.

De debò, oblidem Teseu.

(*A l'HELENA.*) Va, continuem. Érem al gimnàs, al bar del gimnàs. Tots dos fèiem la mateixa olor, l'olor de clor de l'aigua. Els mateixos gests. Les passes tranquil·les. Els ulls diferents.

HELENA. Em vas portar un clavell vermell i el vaig acceptar com si fos una prova. Una penyora. Una promesa.

No recordava haver-te vist abans. Jo hi anava als matins, sempre a la mateixa hora, abans d'entrar a l'escola on feia classes de llengua, professora substituïda, sense plaça fixa encara. També treballava de lectora i correctora en una editorial. No sabia que havies estat casat. Vaig trigar dos mesos a saber que tenies tres fills, un noi i una noia d'un primer matrimoni, i una filla, d'una relació posterior. No en sabia res. No sentia curiositat. Em doblaves l'edat, tot i que sempre has semblat més jove.

JANA. Més jove. Més alegre. Més audaç. Més segur. Parlava poc.

GUILLEM. Tots dos érem feliços dins l'aigua. Sense paraules.

HELENA. T'agradava nedar, però no t'agradava llegir.

JANA. Un amor irrenunciable. Ple de promeses i de reconciliació.

HELENA. Eres executiu de comptes en una empresa de publicitat, sigui el que vulgui el que això signifiqui. Imaginatiu, dolç, egoista i lluitador.

JANA. (*Mirant l'HELENA.*) Imaginatiu, dolç, egoista i lluitador. També amb mi. Amb la Lia.

GUILLEM. (*A la JANA.*) Amb tu, hi vaig estar casat dotze anys i vaig tenir dos fills. Professora d'hípica, t'agradaven els cavalls.

PERE. Vols dir professora d'equitació, ensinistradora de cavalls?

GUILLEM. Vull dir una amazona boja pels cavalls. La Lia estava embarassada d'en Quim quan ens vam casar. Quan ens vam separar en Quim en tenia onze i la Clea, deu. La vaig deixar per una altra dona que dos anys després em va deixar a mi. Una història de immaduresa i mala sort. Ella se'n va anar al Canadà amb la nostra filla. Mai no les he tornat a veure.

PERE. (*Al GUILLEM.*) Vols dir que mai no es van posar en contacte amb tu?

GUILLEM. De fet, mai no he sabut on paren.

JANA. Cal explicar tot això?

GUILLEM. No.

JANA. Jo era una amazona, d'acord. Però en sabem ben poc de mi.

HELENA. Sabem que la Lia es va suïcidar.

PERE. (*Al GUILLEM.*) No, la vas matar. Va morir fugint del desesper.

HELENA. (*Al GUILLEM.*) Jo t'estimava, et desitjava, et volia. Com una addicció.

JANA. Jo també.

HELENA. També ella. Un amor de dona.

GUILLEM. En Quim participava a la World Surf League.

PERE. Hawaï, Austràlia, Portugal, Brasil, Tahití, el circuit mundial de platges de surf. El món.

JANA. Aquí, a Grifeu, fèiem windsurf perquè les onades mai no eren prou fortes. Prou altes. Prou inflades.

Però el vent... Ah! el vent. Aquí, el vent de tramuntana o de llevant, també el de garbí ens feia volar per sobre la superfície del mar.

No sabeu què és. No us ho podeu imaginar.

GUILLEM. Ai, Quim! De mirada tímida i moviments violents. Adora el mar, el mar malhumorat i arrogant com ell. Agressiu com ell.

Del pare havia heretat la felicitat del mar. De la mare la felicitat dels cavalls. De tots dos una felicitat audaç.

Egoista, audaç i insolent.

HELENA. No m'ho explico: jo era una dona forta, una nedadora infatigable, infatigable lectora, romàntica, desobedient, de cames àgils, bevedora de te. I independent, això em pensava.

GUILLEM. No ho he dit, però la Clea té bessons. Ella no és com el seu germà.

HELENA. Ara, no. No parlem de la teva filla. Parlem de nosaltres.

La felicitat que ens empenyia l'un en braços de l'altre era tan forta que em feia mal el pit i el ventre. Em feia mal respirar. Mai no he estat tan feliç.

Vaig acceptar que la felicitat em fes dependent.

GUILLEM. La Sara mai no ha estat tan feliç. Ni quan vivia el seu germà gran i passaven la meitat de l'estiu tots dos junts amb els avis paterns. Una casa enmig d'un prat, al Montseny. Una casa que van heretar els seus pares. Voltada de boscos frondosos i camins poc fressats.

HELENA. Jo estimava el meu germà, el meu amic, el meu confident. Tu vas ocupar també el seu lloc. No en tenies prou amb ser el meu marit i el meu amant. I jo ho vaig permetre.

GUILLEM. Eres molt jove. Volia ser suficient. No et volia perdre. No podia deixar de mirar-te. Nua i vestida.

Els ulls, la teva olor, els moviments del teu cos. La teva veu, el teu riure, els teus silencis. El gest. La pell blanca, els cabells curts, les cames llargues i els pits petits. Els mugrons foscos. I el seu sexe bonic, pur, àvid i confiat.

HELENA. Jo ho feia tot al llit, corregir exàmens, fer anar l'ordinador, llegir i rellegir i prendre notes, escoltar música, menjar entrepans i gelat. Parlar per telèfon, discutir, saltar amb els peus junts, fer l'amor i descobrir la vida.

JANA. Estic gelosa. Ho sentiu? Gelosa!

PERE. Per què dius això?

(Li posa la mà a l'espatlla.) Què et passa, Jana?

JANA. No res, que jo no soc així. Però la Lia també se sentiria gelosa, i ella tampoc no ho era.

(A l'HELENA.) La casa innocent i bonica. Aquest llit que has fet teu és el nostre llit. Al costat de la teva olor, hi ha la meva. Sota la curvatura del teu pes hi ha la meva.

El Quim el convertia en un vaixell a vela, i em convidava a pujar-hi.
(*Estén el braç i li ofereix la mà al PERE.*) Mare, vine, puja-hi, que
salpem!

PERE. Va ser aquí, al llit, al seu vaixell, que en Quim la va sorprendre.

HELENA. El llit, la meva cambra privada.

JANA. No aneu massa de pressa?

GUILLEM. Sí. És que tenim pressa.

PERE. Hi ha el suïcidi de la Lia, la meva mare. La mare d'en Quim.

HELENA. Mai no la vaig conèixer. Havien passat molts anys des del seu
trencament. Hi va haver una altra dona després d'ella. Abans de mi.

PERE. Sí, però forma part de la vostra història del món. De la memòria de tots
dos. També de la meva. La del Quim.

HELENA. Res no anunciava la tragèdia.

GUILLEM. És que penseu que justifica el que va passar?

PERE. No hi ha cap lloc on amagar-se'n. On amagar-se del dolor de la infància.

JANA. Nosaltres no jutgem.

PERE. Sí que ho farem.

HELENA. Ho hem de fer.

GUILLEM. (*Al públic.*) Ho fareu vosaltres.

JANA. La Lia havia estat incinerada.

Les cendres.

On són les cendres?

PERE. (*Al GUILLEM.*) Un dia, pare, anys després, de sobte, em vas preguntar:
«On són les cendres de la Lia, la teva mare?».

*El PERE passa pel costat del GUILLEM, empenyent-lo amb l'espatlla perquè
s'aparti, i s'acosta al prosceni i fa els moviments de força per tancar el
finestral.*

Silenci.

Fosa a negre.

— 7. LES CENDRES —

Tots són als voltants de les cadires. Només l'HELENA s'asseu.

GUILLEM. No recordava què havíem fet de les cendres de la Lia.

PERE. Les cendres de la mare. L'amor traït dues vegades.

Em vas perdre de nou el dia que em vas preguntar què se n'havia fet, de les cendres de la mare.

GUILLEM. Havien passat, quants anys?

(*Al QUIM.*) No em vas perdonar que ho hagués oblidat, oi?

PERE. No! No, no va ser el teu oblit.

Per què vas voler recordar? Per què m'ho vas preguntar? Per què. tant de temps després?

HELENA. Per què a ell?

GUILLEM. (*A l'HELENA.*) També et vaig fer mal a tu?

JANA. És que encara no te n'has adonat?

L'HELENA es posa dreta.

HELENA. Sí, mal de gelosia i de sorpresa. Sorpresa perquè havies oblidat. Gelosia perquè volies saber.

Per què, ara?

Per què a ell?

Per què després de tants anys?

Per què volies recordar-ho?

Quin era el record que buscaves? Quina imatge? Un lloc? Quines paraules? Un pensament?

L'HELENA s'asseu de nou.

JANA. Ella es va suïcidar. Va morir fugint del dolor.

GUILLEM. Es va suïcidar en un motel de carretera, a prop de la desviació de Grasse, a França, a la Costa Blava.

JANA. Per què a la Costa Blava?

GUILLEM. No ho sé. Potser era de viatge per la regió.

PERE. Sí que ho saps. La mare havia passat els estius de la infància a la Camarga. Guardava el record intacte dels cavalls salvatges cavalcant per l'aiguamoll.

HELENA. Em vas dir que plovia.

JANA. Sovint plou als records, com si la pluja els fixés. Però van ser dies de sol.

GUILLEM. Va ser el meu fill, Quim, qui va agafar la trucada de la gendarmeria francesa: el número del seu telèfon era a la bossa de la mare. Una nota. Calia anar-hi.

PERE. Vas provar d'excusar-te perquè era un mal moment per a la feina.

GUILLEM. Però al final hi vam anar plegats.

JANA. La nota era una nota de suïcidi? Què deia?

GUILLEM. No la vaig veure. No recordo que ens la lliuressin.

JANA. Potser una carta als meus fills.

PERE. Deia: «Truqueu al meu fill.»

HELENA. La Sara no volia que hi anessis. Li va dir: «No hi vagis». Va pressentir l'infortuni.

«No hi vagis», et vaig suplicar.

És cert que m'hauria estimat més que et quedessis amb mi. Sí, i què?

GUILLEM. A Niça. El passeig, el port, el mercat de les flors i el restaurant amb la Clea i amb en Quim. Els silencis. El cel blau. El color preferit de la Lia: tenia una brusa de color blau cel sense mànigues, amb els botons descordats i texans. Una brusa blau cel, estampada amb flors blanques, grans i blanques. A la fotografia, somriu feliç.

Anys enrere.

PERE. Tot d'una vas dir: «El suïcidi és un acte incontrolat», una frase que lluny de portar-me consol em va posar furiós contra tu.

JANA. D'on la vas treure, tu no llegeixes?

HELENA. Jo l'hi vaig donar, és de Thomas Bernhard. L'hi vaig donar tot buscant el consol.

GUILLEM. (A/ PERE.) «Ets un cabró», em vas dir.

PERE. Et vaig dir: «No vas parar fins a tornar-la boja».

GUILLEM. Potser per això la costa blava em va decebre.

PERE. No vas parar fins a tornar-la boja. Boja. Boja. Boja!

JANA. Infeliç, vas descobrir que la mort de la teva ex-dona et deixava una pau immerescuda que vas interpretar com a perdó.

PERE. Recordo els camps d'espígol florit.

GUILLEM. No hi havia camps d'espígol.

HELENA. L'espígol floreix al juny.

PERE. La Clea també recorda els camps de lavanda.

GUILLEM. La Clea era amb nosaltres. Ens hi va voler acompanyar. Havia deixat els bessons a casa amb el seu marit.

Caminava silenciosa agafada del meu braç.

Estava absent.

Somreia absent.

Una tristesa absent.

Uns ulls absents.

JANA. No vas parar fins a tornar-la boja.

PERE. «Em fa pena la mare», va dir la Clea.

«Em fa por la seva mort», va afegir.

GUILLEM. «A tots ens posa tristos», vaig dir, agafant-la per la cintura. Ho vaig dir així. Però jo pensava tot el temps en la Sara.

A l'HELENA.) Tot e trajecte de tornada pensava en tu.

HELENA. I jo pensava en tu. Hauria volgut retenir-te al meu costat i impedir que hi anessis a les exèquies de la teva ex-dona.

PERE. Quines exèquies? Vam signar uns documents, ens van lliurar un gerro amb les cendres. Vam fer un tràmit. Ningú no va parlar en record seu.

GUILLEM. Tu tampoc, Quim. Tu tampoc.

HELENA. *(Encara al GUILLEM.)* Penses que era gelosia? Ho volia tot de tu. Com tu de mi.

JANA. *(Al GUILLEM.)* La Lia també ho volia tot de tu. Com tu d'ella.

L'HELENA es posa dreta i el GUILLEM se li acosta.)

HELENA. Tot això va passar molts anys abans que ell i jo ens coneguéssim. Érem lliures, ens vam enamorar. Ens vam enamorar tan ràpid, que vam haver d'aturar-nos i esperar. Recordes?

GUILLEM. Recordem-ho, doncs. Sortíem del gimnàs. Tens temps per a un cafè?

HELENA. D'acord. Fa fred, però si vols fumar, hem de seure a la terrassa de la vorera. Tots els dies ens trobàvem aquí, en aquesta terrassa solitària sobre la vorera. Davant del gimnàs. Aquí, ens vam enamorar.

GUILLEM. (*Al públic.*) Gairebé no parlen. Es miren. Somriuen. Ella porta faldilla curta. Encreua i desencreua les cames. Ell s'asseu davant i fuma. Lentament. La mira.

HELENA. Vaig somriure mentre encreuava les cames dins dels teus ulls. Em vaig adonar que t'havia regalat un desig ingenu i divertit. I cada dia et vaig fer el mateix regal. Com si l'esperassis.

GUILLEM. De vegades, ella s'aixeca i resta dreta. De vegades, ella encreua les cames. Ja te'n vas?

HELENA. Entro a treballar. Haig de marxar. I tu també.

GUILLEM. (*L'agafa de la mà. S'abracen.*) Et vull, et vull, et vull.

HELENA. Jo també. No puc més. No hi visc.

GUILLEM. Vine amb mi. Ara.

HELENA. No. Surto a les cinc.

GUILLEM. Quedem aquí mateix. T'esperaré.

HELENA. No recordo haver dit res. No recordo la meua veu.

Vaig assentir. Vaig tancar els ulls. Recordo dins meu les paraules. Però no recordo la meua veu. Una veu que era crit i silenci alhora.

JANA. (*Al GUILLEM.*) Parlem de la Sara, o de mi?

GUILLEM. Parla de totes dues.

JANA. No. La Lia està sola.

Sola quan estic envoltada de gent. Sola quan estic als teus braços buscant el plaer, compartint el llit, la cambra, l'apartament i la ciutat. Sola. Sola! Sempre sola!

PERE. Ella em deia: «Sempre recordaràs més del que hi va haver. Més del que hi vam viure».

HELENA. Ella va mentir.

JANA. Qui és ella? Jo? A qui vaig mentir?

PERE. No em fa res. Si va mentir, ho va fer per mi. No hi ha records que no els hagi viscut.

GUILLEM. Hem d'acceptar que tot el que recordem que va passar va passar?

JANA. Va passar. Va passar perquè continua passant. No són records.

GUILLEM. De vegades, tens un somni que no has acabat de somiar. Un somni incomplet que s'ha després i que tu t'entossudeixes a completar.

JANA. Et sentiries millor, si fos així?

HELENA. (*Al GUILLEM.*) I on eren, finalment, les cendres?

GUILLEM. No ho sé. En Quim estava tan dolgut, tan furiós que no ho va dir.

PERE. Estava tan dolgut, tan furiós que el pare no va insistir.

JANA. (*S'acosta al finestral.*) Va, m'he posat trista, fem un descans. Sempre he de ser jo? Sortim a fora.

Tots avancen cap al prosceni, tret de l'HELENA que s'asseu en una cadira. El PERE obre de nou el finestral. Se sent la remor de les onades sobre la platja i contra les roques.

— 8. EL VISITANT —

GUILLEM. Voleu continuar o ho deixem fins aquesta tarda?

HELENA. No, millor reprenem la història, és d'hora. Una estona més, vinga.

L'HELENA obre el dossier i repassa un punt del text. La JANA la mira i assenteix.

HELENA. (*Tancant el dossier.*) Tot d'una el vaig veure a la terrassa. Immòbil. Em vaig sobresaltar. Jo duia posats els auriculars, sentia música mentre treballava. No l'havia sentit arribar. No sabia quan temps feia que hi era. Ni el temps que feia que mirava.

GUILLEM. Des de l'altra banda del finestral entreobert, en Quim, la mira. Té els ulls blaus com ella.

Atura't!

Ella duu una camisa de llana del seu marit, cordada i les calces a sota. Les cames nues. Descalça. Els cabells encara mullats del bany.

L'HELENA fa els gests de treure's els auriculars i de llançar-los sobre el llit.

PERE. Et vas treure els auriculars i et vas posar drete sobre el llit, amb l'esquena gairebé a tocar de la paret. Tenies uns fulls a la mà que et protegien. Els peus junts. Em vas preguntar que què hi feia.

HELENA. Com és que ets aquí?

PERE. No et vaig contestar, no et sentia, la remor del mar ho impedia. No podia deixar de mirar-te.

El PERE fa a unes passes i, d'esquena al públic, fa el gest d'obrir més el finestral des de fora. La remor del mar augmenta.

HELENA. Has vingut atret pel temporal de vent? Atret per aquestes mar de fons, oi?

PERE. Sí, per fer windsurf. Això pensava.

GUILLEM. Per què doncs el mar es de color porpra? Per què aquesta foscor a ple dia? Per què ha vingut tot sol, sense els seus amics? Per què ha vingut a través dels camps d'oliveres i no pel carrer?

(Al PERE.) Has recorregut tot el casal obrint i tancant les portes de totes les habitacions. Deixant que ressonin les seves passes al passadís. Volies que et sentís arribar, però ella duia posats els auriculars. Escoltava música.

HELENA. No t'he sentit. Com has entrat?

PERE. També és casa meva. Abans de ser teva, va ser casa nostra.

JANA. La porta sempre oberta al visitant. A l'hivern, la xemeneia estava encesa nit i dia. Fins i tot cremava quan sortíem a fer un tomb i a jugar.

HELENA. El pare no hi és. És de viatge. No torna fins demà passat l'altre.

GUILLEM. És com si el veiés, arrogant i segur. Segur i audaç.

PERE. No és a ell a qui he vingut a veure.

HELENA. No hauries de ser a la meva habitació. Surt, si us plau, deixa que em vesteixi.

No em mira els ulls. Mira el meu cos. Vaig recular sobre el llit fins a recolzar-me a la paret. Ell no es mou, dret als peus del llit.

Espera'm a la sala, vinc de seguida. Hi podries encendre el foc, quan estic sola només encenc aquesta habitació.

GUILLEM. Mai no sabrem si ho havia planejat o si va ser l'atzar.

HELENA. No em miris així. Con t'atreveixes?

PERE. Vas dir: «No, si us plau. Ves-te'n, no pots. Soc la dona del teu pare!»

GUILLEM. Es va treure la caçadora. També les sabates, primer una i després l'altra, sense deixar de mirar-la.

HELENA. Si us plau, no em facis mal. Estic embarassada de dotze setmanes.

I just dir-l'hi, fa una expressió de fàstic.

GUILLEM. La Sara va dubtar si dir-l'hi o no que està embarassada. Després pensarà que ha estat un error. Recorda els seus ulls. La ràbia.

JANA. Em feu patir. De debò calen tots els detalls?

GUILLEM. Cal tota la violència.

HELENA. Cal tota la innocència.

PERE. *(Obre el dossier, i llegeix mirant el públic.)* És la història d'una violació.

D'un càstig.

D'una venjança.

Una tragèdia antiga i recent.

Cruel i compassiva alhora.

HELENA. No, no és compassiva. Estic embarassada.

GUILLEM. Tira del cobrellit i escampa per terra tot el que hi ha damunt del llit.

L'ordinador, els treballs, els llibres, el mòbil. La safata amb la tassa de te.

Ella el vol aturar. Deixa anar els fulls que té a la mà. Amb les palmes de les mans cap a ell.

«No permetis que el teu passat em faci més mal», li diu.

JANA. *(Al PERE.)* N'hi ha prou amb el que has llegit. Tothom ho entendreà.

HELENA. No! Vaig provar de fugir, el finestral estava obert. Em va colpejar amb ràbia i amb fàstic. Vaig caure a terra.

HELENA. Mig dreta, em va empènyer sobre el llit. Em va agafar dels peus, després dels cabells.

GUILLEM. La colpeja. La cara, els pits, el ventre. Ella suplica.

Suplica: «Al ventre, no.»

HELENA. Vas continuar bufetejant-me la cara i els pits amb la mà plana. Volies que obrís els ulls.

GUILLEM. Ell la vol.

Vol les seves mans.

Els seus ulls.

Els seus peus.

HELENA. Em vas agredir amb el desig.

GUILLEM. La Sara va deixar de resistir-s'hi. Va restar quieta, amb els ulls tancats amb força. Les llàgrimes van lliscar pel costats de la cara.

L'escuma del mar bullia.

Sentia el borbolleig del mar.

HELENA. Per què aquella brutalitat encara?

Els ulls tancats.

La boca seca.

L'olor de la seva suor.

I la cara bruta de llàgrimes, de mocs, de suor i de sang.

JANA. Si us plau, no seguim. Per què insistim en les imatges? No ni hi ha d'haver cap. No hi ha bellesa en la violència. Ni bellesa, ni misteri, només violència. Al dossier de la Sara, això no hi surt.

PERE. És cert. Però la violència es va imposar.

GUILLEM. La Sara no parava de negar amb el cap.

Negava la sang, negava la llum, negava la violència.

HELENA. Humiliada.

JANA. És una història antiga. No és un record.

PERE. No era jo qui t'agredia.

JANA. Qui, doncs, si no és ell? Qui? Qui?

HELENA. Qui, doncs, si no eres tu?

GUILLEM. No era a tu a qui el meu fill volia agredir.

Volia agredir-me a mi.

Et va agredir a tu per fer-me més mal a mi.

HELENA. Et vas escórrer amb plaer animal.

PERE. Tu també. Un regal.

JANA. Com ets capaç de dir això? D'on ho has tret? Ho penseu permetre?

HELENA. No és el que us dieu tots els violadors a vosaltres mateixos?

PERE. És un fet. Et vas estremir.

Convulsivament.

Una satisfacció inesperada.

HELENA. Dir-ho, és una segona violació.

Ver o fals, res no canvia.

GUILLEM. Ets menyspreable, Quim.

HELENA. Humiliada.

Trencada.

Amb el cor dislocat.

GUILLEM. L'arrogància de la burla.

JANA. (*Al PERE amb veu baixa.*) Em fa mal que hakis estat tu qui hagi proposat el plaer de la víctima.

PERE. Qui hauria de fer-te mal és el Quim. És ell qui ha dit.

JANA. I tu, qui ho ha imaginat.

HELENA. (*A la JANA i al PERE, canviant el to de veu.*) Voleu que fem una pausa o que en parlem?

JANA. (*Mirant el PERE.*) No, no cal, ja ho he dit.

HELENA. D'acord.

(*Al PERE.*) Després, en silenci, vas lliscar fora del llit, vas recollir la teva roba i et vas vestir. Sentia la teva presència als peus del llit, mirant-me. Mirant-me com miren els porcs, amb el cap cot i els peus bruts.

Nua i trencada. Avergonyida. No vaig obrir els ulls.

Abans de sortir a la terrassa vas dir: «Digues-li al pare que estem en pau.»

HELENA. No recordo quant temps va passar abans no vaig obrir els ulls. El finestral continuava obert. El mar s'havia encrespat amb onades negres i blanques i l'horitzó va desaparèixer sota la boira.

Aquell vespre vaig avortar.

No, l'endemà. Abraçada al meu marit, que havia avançat el viatge de tornada.
Se sent la remor de les onades batent contra la platja i les roques. Cada vegada més forta.

GUILLEM. La Sara guarda silenci. Busca refugi. On anar? Vol amagar-se. On?

El marit torna de viatge.

Està confusa. Indefensa. Sola.

Fosa a negre.

— 9. PRIMERA HISTÒRIA D'AMOR —

PERE. Bé. Proposo que ara sigui el torn de la Lia.

GUILLEM. De debò voleu introduir una altra història d'amor enmig del desastre?
Per què, ara? Per què no fer-la sortir abans?

PERE. Ella insisteix al dossier. La primera història d'amor. Com si es proposés encreuar les dues històries.

JANA. Però és l'última la que l'interessa a ella i també a nosaltres, no?

HELENA. Jo tampoc no vull que el que em va passar s'ho empassi tot.

GUILLEM. Què pretenem? És com si volguéssim justificar tot el que va passar.

HELENA. Per què no mirem a on ens porta? Ens poden aturar quan vulguem.
També la podem canviar de lloc. O esborrar-la, si ja en tenim prou.

JANA. Tu saps quant va durar la primera història d'amor, la història de la Lia amb tu?

HELENA. onze anys, tretze si compten l'any abans de l'embaràs d'en Quim.
Gairebé tant com una guerra antiga. I com passa amb la guerra, va continuar quan ja s'havia acabat.

PERE. Ell l'havia estimat. Va tenir amb ella dos fills. Un dia la va abandonar.

Les runes de tot plegat eren alhora les runes de l'amor.

Les runes del temps.

Les runes de totes les històries.

GUILLEM. Ens vam estimar. Us vaig estimar.

JANA. Vaig aconseguir que t'estimessis a tu mateix.

Et vaig fer sentir que t'admirava per tot el que havies somiat i encara no havies aconseguit.

Per tot el que series capaç d'imaginar.

Per la vida que s'obria al teu davant.

HELENA. Una vegada, jo també vaig ser així.

GUILLEM. (*A la JANA.*) D'acord. És cert, et vaig estimar tota sencera.

(*A l'HELENA.*) Com a tu. I com amb tu, vaig estimar la vida que ella contenia.

PERE. No tinc present el dossier en aquest punt.

JANA. És que l'amor alguna vegada és diferent?

GUILLEM. Només dic que m'estranya que a la Sara li interessés la primera història d'amor.

HELENA. Per què ho dius? El dossier va en totes direccions. Ella sap el que vol, i espera. Imagina una dona que arribés a dir: m'estimaria més perdre el meu marit en un bombardeig, per un càncer o en un accident que no per l'amor a una altra dona. Millor mort que traïda.

JANA. És una carta d'amor?

HELENA. És un pensament d'home. Un pensament d'orgull, no de pena: «Millor morta que traït.»

GUILLEM. La carta que mai no escrius.

JANA. Com es pot arribar a pensar una cosa semblant?

Ho vaig dir jo?

Ho digués qui ho digués, no és amor.

HELENA. A mi, m'hipnotitza el dolor dels altres.

PERE. Això no és dolor. És trastorn.

JANA. És sòrdid.

GUILLEM. Continua sent dolor.

HELENA. Enganyar és estimar?

GUILLEM. «Etic enamorat d'una altra.» És que hi ha una manera indolora de dir-ho? Hi ha una manera més sincera de dir-ho? Un tret, una bala més ràpida i més pesant? Més digna? Més cruel?

HELENA. Sí. Que el tret i la bala fossin meus. Per exemple, ser jo qui ho diu.
«Etic enamorada d'un altre».

JANA. Aquesta és la primera història d'amor? Per què aquesta? És que no pot ser una història de consol? Que no és consol el que necessitem?
Per exemple, imagineu que el meu marit em digués: «M'agradaria que fossis aquí amb mi, Lia, ni que sigui tan sols un moment».
I que jo li demanés: «Què em diries, si hi fos aquí amb tu?»

GUILLEM. Provaria de justificar-me, suposo.

JANA. Això ho faries per tu, a mi ja no em serviria de res.

GUILLEM. Però és el que voldria fer. Si fossis aquí és el que faria. Voldria parlar de tots dos amb tu.

JANA. Sé que t'agradaria dir-me el que no vas dir mentre vivia.

Mentre te lloc el diàleg de la JANA i del GUILLEM, el PERE i l'HELENA, se situen darrere del GUILLEM i la JANA respectivament.

GUILLEM. Tant mal et vaig fer?

JANA. Un mal tan insuportable?

GUILLEM. Vas esperar dos anys a treure't la vida. I ho vas fer en un motel perdut en una carretera secundària. Lluny de casa.

JANA. Això què canvia?

GUILLEM. Sí que ho canvia. Durant dos anys et vas donar una oportunitat. Què és el que va fallar?

JANA. Tu em vas fallar. Estava atrapada. Cada vegada més.

GUILLEM. Tenies els nostres fills. Me'n vas allunyar.

Hi vas pensar, en ells?

JANA. Continuament. En Quim em recordava a tu. Fins i tot els gests. No mira els ulls, et mira els llavis com feies tu. Mira les preguntes, no mira les respostes. Serà com tu. El mateix orgull.

Ja és com tu.

La Clea, no.

GUILLEM. No, en Quim no és com jo. Ha fet seu el teu ressentiment.

La teva rancúnia.

El teu desconcert.

La teva pena.

JANA. Ja l'hi passarà.

GUILLEM. No, no l'hi passarà. No te somnis. No vol somiar. Tan sols és feliç sobre la planxa de surf cavalcant les onades. Perquè això l'uneix a tu.

La JANA aixeca les mans i se separa del grup. Es gira d'esquena al públic.

JANA. No funciona, no us n'adoneu? No em sento còmoda amb el que dic. No és meva aquesta ràbia.

HELENA. (*A la JANA.*) Sí que és teva, i funciona.

Totes nosaltres, tu també, hem sofert dolors i penes i ràbia que no són nostres. Que venen dels passats d'altres dones. D'altres històries. D'altres països. D'un altre món que no és el nostre.

I les dones ens preguntem què hi fan dins nostre aquestes tragèdies. Aquestes experiències. Aquestes culpes.

Per què les arrosseguem, si pertanyen a uns altres passats, a una altra història, a un a altra llengua, a un altre món?

A un altre món que no és el nostre.

Fins quan?

JANA. Ho veieu? Enteneu, ara, què us he dit de les idees? Sempre feu igual.

HELENA. No t'aturis, Jana.

(*A/ GUILLEM.*) Ets tu, qui s'ha descentrat. Si la Lia encara hi fos, tu no li parlaries del vostre fill.

(*A la JANA.*) Continua.

JANA. Això és tot el que em diries, si jo encara hi fos, parlar-me del nostre fill?

GUILLEM. Si hi fossis, també voldria posar-te al corrent. Dir-te qui va guanyar les darreres eleccions.

La pandèmia. El barça. La il·lusió de la independència. Els llaços grocs. Les decepcions. La guerra de Síria, la d'Ucraïna. També la destrucció impune de Gaza per Israel.

Per què no? Per què no barrejar pensaments, somnis i notícies d'actualitat.

No és el que fèiem?

JANA. Au, va! Deixa de pensar en tu!

Tu no li diries el que dius que li diries si hi fos.

El teu fill t'acaba de comunicar que han trobat la mare morta en un motel tronat de carretera, a França, a prop de Marsella. Suïcidada amb una sobredosi de barbitúrics i somnífers.

Lluny de casa. Tan sola. És que no hi ha consol?

GUILLEM. El teatre no ens ha de consolar. Ens ha de posar dempeus!

HELENA. Jo parlava de compassió. No és també el que demana la Sara al dossier?

GUILLEM. La Lia es va suïcidar per venjar-se.

JANA. D'on ho treus? No, no ho va fer per quedar-s'hi. Ho va fer per fugir-ne.

PERE. (Al GUILLEM.) Potser sí que ets uns narcisista.

JANA. Bé, deixem-ho. Allò que interessa és què li vas dir al teu fill.

Hi vas parlar amb la teva filla?

Vas abraçar les llàgrimes de tots dos?

On són ara les seves llàgrimes?

L'HELENA se separa del grup i va cap a un costat. Tots d'una es gira i assenyala el

GUILLEM.

HELENA. Saps que és el pitjor? El pitjor és que qui va anar al dipòsit de cadàvers de Marsella no va ser tu sinó en Quim. Quina edat tenia?

GUILLEM. Sí que hi vaig anar.

HELENA. Segons el dossier.

GUILLEM. Parleu com si sabéssiu la veritat. Però no és cert.

PERE. Per a nosaltres, ho pot ser.

JANA. Per a tothom, ho serà.

HELENA. Et vas estimar més quedar-te al costat de la Sara, amor meu.

T'ho vaig suplicar, oi?

No et vaig deixar triar.

Per què no ho admets? Va ser culpa meva. Vaig ser jo qui va insistir. Et vaig retenir al meu costat.

GUILLEM. Esteu dient que renunciàrieu a l'amor per les llàgrimes dels vostres fills?

PERE. Sí.

HELENA. (*Al mateix temps que el PERE.*) No.

JANA. Probablement, no. Però no sé si em defensaria, si em fessin el retret.

HELENA. Tenir raó és odiós.

GUILLEM. Vull creure que és possible abraçar l'amor i el dolor alhora.

PERE. Saps que no és possible.

JANA. Tothom vol tirar en davant, també nosaltres. Nosaltres també. Ens curem perquè recordem. Perquè volem saber.

El GUILLEM i la JANA s'acosten.

GUILLEM. Tens raó. M'hauria agradat dir-te el que no et vaig dir mentre vivies.

JANA. Ho sé. Tinc la conversa sencera dins del cor.

PERE. (*A la JANA.*) Mare, si ens curem perquè recordem, perquè volem saber, com curem els morts?

GUILLEM. Deixem la història aquí. D'acord? Va, sortim.

HELENA. D'acord.

PERE. Qui fa el dinar avui?

HELENA. Va, sortim a fer una volta i, de tornada, comprem unes pizzes.

Tots se'n van cap el fons. Augmenta lentament el volum de la remor del mar.

Fosa a negre.

ACTE SEGON

— 10. LA CARTA —

El fons de l'escenari està fosc. Llum de tarda i de nit. Se sent la remor del mar amb força. Tots avancen cap al prosceni, i no es mouran d'allà, l'última. L'HELENA, com si es resistís. El volum de la remor del mar va disminuint.

PERE. En Quim viatja a Marsella per fer-se càrrec de les despulles de la seva mare després de l'autòpsia. El pare és de viatge. No el van poder localitzar. I, si ho van fer, ell no va suspendre el viatge per ocupar-se'n.

GUILLEM. Per què insistiu en canviar la història?

HELENA. És la història que em va explicar la Sara.

GUILLEM. I ho dius, just ara? La història que es recull al dossier és una altra. A Marsella, hi vaig anar amb els meus fills per fer-me'n càrrec.

HELENA. Tenim la prova: tu no recordes on són les cendres.

GUILLEM. Si us plau. No insistiu. Fem la història que ella ha triat. És la història que vol explicar.

Han passat tres setmanes. Aquella última carta.

PERE. No era cap carta.

«Estimat pare. Estem en paus.»

No és una carta.

GUILLEM. Sí que és una carta. «Estimat pare. Estem en paus.» És el missatge que contenia el correu que em va enviar. És que no us n'adoneu?

Després de la carta, el pare no ha tingut cap contacte amb el seu fill. Ni tan sols sap on para. Imagina que ha marxat cap a qualsevol platja de les proves de la World Surf League.

La Clea tampoc no ho sap. La Clea tampoc no en sap res, de la carta. La Clea tampoc no sap que el seu germà ha violat la Sara. Res no fa pensar que la Clea n'estigués al corrent.

PERE. En Quim va fugir. La culpa, el penediment, el fàstic, la incomprensió. Potser també l'odi li van donar l'impuls per fer-ho.

Tots els actors se situen en línia al prosceni, mirant el públic.

JANA. (*A l'*GUILLEM.) Què esperaves? Tu eres en aquella habitació d'hotel amb la seva mare el dia que es va treure la vida. Tu la vas empènyer, mentre el teu nou amor s'estava tranquil·la al seu llit. Corregia exàmens. Escoltava música. Es banyava. En una soledat confortable i pacífica.

GUILLEM. (*A l'*HELENA.) Sara, amor meu.

JANA. Del dolor sempre en té la culpa un altre. Nosaltres, no. No, nosaltres. Els sentiments als quals s'enfronta en Quim li són desconeguts. Insuportables. Tants retrets guardats!

I, tanmateix, preparat per a l'acció. Sense reflexió.

Sense honor.

GUILLEM. Sara, amor meu. Si m'hagués quedat al teu costat, penses que avui els retrets serien diferent?

HELENA. Ha passat algun temps. No el suficient perquè sigui impossible recompondre tot el que s'ha trencat. Però cap dels dos mai no en parla.

El sol no porta alegria. El vent no agita les capçades dels arbres. Se senten les gavines darrere nostre. On som? Cadascú tancat al seu llibre. Tú al teu mòbil.

Com si no fossin records.

Cap dels dos no ha oblidat.

Com oblidar-ho?

Tots dos pensen en l'altre.

I tots dos són l'altre.

GUILLEM. Per què, amor meu? Per què a tu? Per què a mi? A la nostra cambra, ara, tancada per sempre.

PERE. Quan ell li ha agafat dels canells i ha provat de besar-la, ella s'ha apartat i ha cridat amb un gest evasiu i els ulls incrèduls: «Prou! Això, no! Ves-te'n, si us plau.»

Ell la colpeja i l'empeny i riu.

El mar borbolla. Se sent més fort encara.

«No ho facis, no ho facis, no ho facis.»

El mar borbolla. L'escuma bull.

GUILLEM. Com va poder? El meu propi fill?

HELENA. La colpeja.

A terra.

D'esquena.

Una sabata.

Els punys.

«Al ventre, no.»

«Al ventre, no.»

Trencada. Nua.

El llavi ensagnat.

També el nas.

Descalça.

«No permetis que el teu passat em faci més mal.»

Bruta de llàgrimes.

I de mocs.

I de suor.

I de sang.

GUILLEM. El meu fill surt a la terrassa. Covard. Mira enrere. Fuig.

HELENA. La Sara s'incorpora. Asseguda a terra. S'abraça als genolls. Bressola el seu propi cos. Es balanceja entre els seus propis braços.

Un crit silenciós, interminable i silenciós, s'esquinça dins meu.

GUILLEM. On amagar el rostre, els ulls, el cos?

On amagar els sentits?

On amagar les paraules?

JANA. Si us plau, ha de passar així? Quantes vegades ho haurem de repetir?

HELENA. Totes les que faci falta, perquè mai no sigui oblidat.

GUILLEM. No sap les hores que han transcorregut.

La llet és negra. El matí és fosc. També el migdia. O potser és la tarda la que s'ha enfosquit.

S'aixeca, per fi.

Llença la roba a la xemeneia. Mira com crema.

Tanca el finestral.

Va al bany. Beu aigua. No en té prou. Torna a beure. Es dutxa. S'ensabona pertot arreu.

Amb força.

HELENA. Davant el mirall em tallo els cabells. Mal tallats. Curts, molt curts.

Soc un altra.

Una dona violada.

Una dona violada a punt de prendre una decisió.

JANA. Per què aquestes imatges?

Una vegada i una altra?

Fins quan ho repetirem?

GUILLEM. És la imatge que no podem deixar de recordar.

El seu rostre fix.

Els ulls.

Els llavis trencats.

HELENA. L'espectador ha d'imaginar-la. L'espectador és ella. L'espectador soc jo. Tots els seus moviments, els seus gests són lents, conscients, però no són els seus moviments i ni seus els gests.

Perquè ella no es mou.

GUILLEM. La Sara es diu a si mateixa, amb determinació:

«Mai no l'hi diré.»

Si un dia arriben a parlar-ne del que ha passat, la Sara l'abandonarà.

L'abandonarà igualment. Calladament.

Abandonarà també l'amor. La passió. La vida.

HELENA. Mai no he volgut ser víctima. Sentir-me víctima. Veure'm víctima.

GUILLEM. I mai no ha estat tan segura. La humiliació pot ser arrogant.

HELENA. Tan de bo pogués oblidar-ho.

GUILLEM. Mai no li vaig dir que he rebut aquesta carta:

«Estimat pare, estem en paus.»

El **GUILLEM** surt de la seva posició i es col·loca entre l'**HELENA** i la **JANA**.

GUILLEM. Vaig avançar la tornada. Vaig arribar l'endemà. Em va veure arribar des de la terrassa.

Sara, amor meu!

Va baixar a la platja, caminava amb dolor. Vaig córrer cap a ella, ella va fer unes passes. L'un en braços de l'altre.

Et porto els meus ulls, et porto la meva veu, et porto els meus braços.

Tots dos s'abracen.

HELENA. On eren els ulls que em protegeixen? On era la veu que crida el meu nom? On eren els braços que bressolen la nit?

GUILLEM. Et porto els meus ulls, et porto la meva veu, et porto es meus braços.

Desfan l'abraçada i tornen a la fila d'abans, dirigint-se al públic.

GUILLEM. Somreia amb dolor. Em va besar amb dolor. I amb dolor va tancar els ulls. Tan bonica amb els cabells tan curts i mal tallats.

Tots dos vam saber que ho sabíem.

Tots dos ho vam ocultar.

La meva esposa.

La meva amant.

La meva bona sort.

La meva innocència.

Sara, amor meu.

HELENA. D'ara endavant..., vaig començar a dir, i no vaig poder continuar.

D'ara endavant..., vaig provar de repetir.

Però vaig perdre la veu.

Vaig callar. Sense veu.

Per fi sense veu!

I tot d'una, de sobte. El cel s'enfosqueix encara més i empeny amb força cavalls blancs d'escuma platja amunt.

Alguna cosa es trenca a dins d'ella. I sagna, sagna, sagna. Gairebé sense dolor.

Un petit dolor afilat s'escola sobre l'altre dolor immens, dolor de pedra.

La sang regalima per les cames i damunt els peus.

GUILLEM. Damunt la sorra que l'onada llepa amb la llengua i s'empassa.

S'agenolla.

Prova de retenir-la amb les mans. Com si volgués protegir el futur. Prova de

retenir-la amb un crit que li esquinça la mirada.

Vaig agafar la Sara en braços i la vaig dur a casa. Vaig mirar el mar. Vaig mirar el cel.

Com qui suplica venjança. Com si pogués reclamar-la. Com si pogués exigir-la.

Com si pogués pregar-la i li pogués ser concedida.

Com ho heu permès! Sara, amor meu.

JANA. Vas desitjar la mort del teu propi fill?

HELENA. Li va desitjar la mort com qui desitja la vida.

GUILLEM. (*A l'HELENA.*) Què era el que estaves a punt de dir-me? D'ara endavant...?

HELENA. Encara no tenia veu. Vaig estrènyer l'abraçada.

Ella no recorda haver parlat del futur. Com podria? Com podria, si ni tan sols aconsegueix imaginar el present? L'endemà.

— 11. D'ARA ENDAVANT —

Deixen de mirar el públic. S'agrupen al voltant de les cadires.

PERE. En Quim, com va poder fer el que va fer?

JANA. I ella, la Sara? Com va poder continuar?

HELENA. Amb tota l'ajuda, suposo. Perquè, si tenim sort, continuem vivint acceptant el que ens ha passat.

Amb un sentiment barreja de vergonya, de por, de resignació i de culpa.

Amb una pena que guardes dins teu per evitar una guerra.

GUILLEM. L'ordre del món és insuportable. L'endemà surt el sol i brilla satisfet i condescendent per a tothom.

Què hauríeu fet al seu lloc?

JANA. I la ràbia, la còlera, la impotència? I el ressentiment? Tot quedarà silenciats? També la indignitat?

El sofriment no és una raó. Hem d'acceptar el silenci d'ella? Ens pot imposar el seu silenci? També a nosaltres? En nom de la bondat? En nom d'un perdó que no li ha estat demanat? D'un perdó que no sap donar i que, probablement, no vol donar?

HELENA. L'endemà, en ple dia, tu t'adones amb més força encara que portes la nit dins teu.

No vols que ningú altre entri dins la teva nit.

(Dirigint-se al públic.) Pregunteu-vos-ho: Què hauríeu fet al seu lloc?

Perquè jo tampoc no voldria deixar entrar ningú dins la meva nit, si un dia m'arribés aquesta nit. No em fa res que la gent al meu voltant estigui alegre, desinteressada, generosa o vulnerable.

No vull parlar-ne. No vull que me'n parlevi.

No vull contagiar ningú de tristesa. Que em deixin en pau.

Deixeu-me en pau!

No em mireu.

No em pregunteu.

No imagineu.

Vull ser invisible.

És així com vull continuar, ho heu entès?

Ho has entès, tu, que no saps res?

Tu que potser hi veus senyals, pors, penes i covardies, ho has entès?

Doncs deixa de mirar!

GUILLEM. La vaig dur a casa en braços. Volia trucar el servei d'urgències, però em va suplicar. Ningú no entendrà.

No truquis ningú.

No em deixis sola.

No permetis que ningú em preguntin.

Vull viure amagada.

Encara.

Encara, encara.

PERE. Per què no va voler denunciar-lo?

JANA. Mai no va denunciar la violació del fill? Per què, doncs, vol explicar la història?

HELENA. Ella no explica la història per denunciar ni per acusar ningú. L'explica per intentar desfer-se'n.

GUILLEM. Ella em va suplicar:

No em deixis sola.

No deixis que ningú em preguntí.

Amaga'm.

Estima'm.

No em toquis, no em besis, no m'esperis. Tan sols estima'm.

HELENA. Li vaig suplicar que no hi truqués. Que no truqués ningú. «No truquis ningú!», li vaig dir.

Va parlar per telèfon amb la seva ginecòloga. Com si hagués estat rebotcada per una onada contra la sorra. Una mala caiguda accidental. No vaig mencionar els cops. L'endemà em va examinar, em vaig negar a ser ingressada, va preguntar, ens vam abraçar. Em va donar la baixa i vaig retornar. Deixa'm dormir. Ajuda'm.

JANA. I ell? Com va poder continuar endavant ell?

GUILLEM. Ell es va quedar al seu costat. Sap que ella l'abandonarà calladament. O ho farà ell.

Abandonarà calladament el seu amor.

Potser ja ha començat a fer-ho, sense adonar-se'n.

Mai més no seran feliços.

Com oblidar?

Com perdonar?

Adaptats a la infelicitat.

Adaptats a la malenconia.

Una tragèdia en tot el seu esplendor. L'agressió perfecta.

I tot i així, per què mai no en van parlar?

HELENA. Perquè ja era tard per fer-ho.

La va JANA cap a l'HELENA i li agafa la mà.

JANA. Com ens curarem d'aquesta violència? D'una violència que fins i tot la víctima guarda en secret.

Un breu silenci. L'HELENA es gira cap a la JANA, i assenteix.

HELENA. Això que acabes de dir. M'hauria agradat dir-ho jo. Et fa res?

JANA. No, no. Em sembla bé. Ves-hi. Has de ser tu.

HELENA. Com ens curarem d'aquesta violència?

JANA. No ens curarem.

HELENA. *(Mirant el públic.)* Ho hem de repetir?

Ho has entès, tu, que no saps res?

Tu, que potser hi veus senyals, pors, penes i covardies, ho has entès?

Si ho heu entès, sabeu que la Sara no hi tornarà.

La seva nit és insuportable.

És la seva nit, el terror, l'amargor.

Hem de continuar com si res, amb aquest fred?

Amb aquest confort?

Fosa a negre.

— 12. LA WORLD SURF LEAGUE —

Continuen al prosceni, en línia.

GUILLEM. Unes setmanes després, en Quim estava competint en les Chandeller Series de la World Surf League que se celebraven a Nazaré, a Portugal i tot seguit a Saquarema, al Brasil, a l'altra banda de l'oceà. Eren les últimes jornades d'entrenament. Acabava d'arribar a Portugal.

Les onades que es formen a Nazaré són les més altes del món. Potser trenta metres.

Van dir que el temps s'havia enredat al migdia, amb fort vent i mar enfurismat.

Amb ràfegues de pluja.

Onades de parets gegants. Sovint molt juntes, gairebé superposades.

Les proves es van suspendre i es reprenien l'endemà.

Només ell continuava dins l'aigua, a l'entrada de la badia. Tots els altres participants n'havien sortit. Ell esperava. Els que no havien marxat es van quedar per mirar si per fi decidia aixecar-se i entrar-hi.

Llançar-se sobre la cresta i entrar-hi per fi.

JANA. Conec aquest mar i aquests cels grisos i tupids. En mal estat.

Com el plom vell de la teulada d'una catedral.

GUILLEM. És cert que anava acompanyat d'una noia, però, ara, era tot sol. La seva amiga observava el mar des de l'esplanada del far i l'observava a ell. Negava amb el cap. Li feia signes perquè abandonés amb els braços enlairats. Perquè sortís.

Va cridar que no ho fes, protegint els crits amb les mans. El soroll era ensordidor.

PERE. Les onades es disloquen. El vent sembla venir de tot arreu. Furiós. Encreuat. Malgrat la pluja, ningú no abandona el mirador.

Malgrat la boira que a ràfegues esborra la visió d'en Quim.

JANA. Com es deia ella?

GUILLEM. No ho sabem. Potser la Clea ho sabés, la coneixia. Hi havia sortit plegats els quatre.

HELENA. Va ser ella qui va trucar la Clea. La va trucar des de l'hospital, força abans que no ho fes l'oficina consular.

GUILLEM. Un accident. Es va esclafar contra un mur d'aigua. Una onada creuada.

Va quedar dalt de la gropa de l'onada, mig dret sobre la planxa.

Sostingut.

Immòbil.

L'escuma bullia.

Com si no es decidís a entrar-hi.

Cada cop més amunt.

I, quan per fi es va decidir, es va llançar desafiador dins l'onada. I va caure.

Banyegat per l'onada. El mur de l'oceà el va estrènyer. Atrapat.

I el canal de l'onada es va tancar per damunt i per sota abans de la col·lisió amb l'altra onada.

Va desaparèixer.

L'oceà era de color porpra.

HELENA. Van dir que havia perdut el coneixement i es va ofegar. Va desaparèixer. Tothom es va llançar a l'aigua per rescatar-lo. Les motos en cercles. Provant d'entrar-hi, sense atrevir-se a fer-ho. No el van trobar.

GUILLEM. Es feia fosc. Hores després, gairebé a l'alba. El seu cos trencat flotava a l'altra punta de la badia. El seu cos anava i venia contra les roques. El mar el rebutjava, l'expulsava, no el va voler acollir.

L'helicòpter se'l va endur a l'hospital perforant la primera llum de l'alba.

Era mort. Ni el cor ni els pulmons van resistir l'embat.

L'embat del mar.

L'investida.

HELENA. Quan ho vaig saber, vaig pensar: Potser ara sigui més fàcil oblidar.

Aquest pensament se'm va fer insuportable.

Jo mai no he estat així.

Serà més fàcil deixar de recordar.

Deixar d'esperar.

Deixar de morir.

Potser ara sigui més fàcil no perdonar.

Més fàcil viure sense perdonar.

GUILLEM. També aquesta vegada vaig haver d'anar-hi per fer-me'n càrrec de les despulles. Hi vaig anar tot sol, no vaig voler que m'acompanyés la Clea.

Pobre Clea!

HELENA. Potser sí que la mort s'hereta.

JANA. No. La mort no s'hereta.

— 13. L'ILLA DEL TRESOR —

L' HELENA se separa i s'apropa més al públic des del prosceni i fa un senyal a la JANA perquè també s'hi acosti.

HELENA. Mireu aquests nanos que corren i juguen per la platja. No sentiú les veus?

(A la JANA, en veu baixa, assenyalant el públic.) Segueix-me el corrent.

JANA. D'on han sortit? Són tres noies i dos nois encara adolescents. Busquen entre les algues i canyes que les onades escampen per la sorra. Riuen. Criden contra el vent. Aquella gavina es queda immòbil un moment i crida amb ells.

PERE. (*S'acosta i mira també cap al públic.*) Un gos corre entre ells. Els persegueix. Segur que coneixen el lloc. Potser venen sovint.

HELENA. (*Fa el ges de acostar-se als llavis de nou la tassa de té molt calent que sosté amb les dues mans. Bufa i fa uns glops.*) A l'escena final del dossier, la Sara mira distreta per la finestra mentre fa glops petits d'una tassa de te que sosté amb totes dues mans. La platja està plena de restes d'algues i de canyes, de records i de naufragis arrossegats pel mar.

PERE. De petit, la mare i jo li dèiem «l'illa del tresor».

JANA. Dèiem: «Va, vine, sortim a l'illa del tresor.»

Ens distreïem d'una soledat que compartíem.

PERE. (*Al GUILLEM.*) Jugàvem amb el dolor la infància.

GUILLEM. (*Al PERE.*) Baixàveu corrents a la platja, a la illa recent descoberta, i mentre remenàveu entre les algues i les fustes i canyes que les onades havien aplegat damunt la sorra, la mare et tornava a explicar que a l'altre extrem d'aquest mateix mar fa tres mil anys els perses s'hi van endinsar portant màscares d'or i que potser una en va caure d'una nau i els corrents l'havien fet rodolar fins a la teva infància embolcallada amb algues.

L' HELENA fa un pas enrere, es gira cap al GUILLEM i el talla. El gest és brusc.

HELENA. Després de la tragèdia, encara hem de recordar els records d'en Quim? A qui li interessen? Arribats en aquest punt, a mi només m'interessa ella, la Sara.

GUILLEM. Per què, no? Són també els meus records.

JANA. No, no són els teus records, té raó l'Helena. És el teu penediment. Tu no hi ets als seus records. Ni als de la Lia, ni als d'en Quim. Aquesta tendresa no et pertany.

Tampoc la seva solitud.

HELENA. A mi em dol.

PERE. A mi també. No em puc treure del cap la idea que el pare va saber que el seu fill havia violat la seva dona. Tu penses que ella també sabia que ell ho sabia?

GUILLEM. Tots dos se'n va adonar que l'altre ho sabia i que mai no en parlarien. No és tan terrible. És un secret de tendresa.

PERE. I és per això que ara vols inventar els meus records d'infància?

HELENA. Vols dir que el silenci no és tan terrible com la confessió? Tan terrible com escoltar?

Tan terrible com donar-se les imatges?, trencats per dins, el lent allunyament i el silenci entre tots dos.

JANA. És cert que li va escriure aquella carta?

GUILLEM. No ho sé. Com saber-ho? Suposo que sí. Potser s'ho va inventar la Sara, però en escriure-ho al dossier, s'ha fet real.

JANA. Maleïda carta. És fastigosa.

HELENA. És la carta d'algú que ha estimat i estima encara.

GUILLEM. Per què ho dius?

HELENA. Perquè ha volgut fer-te tant de mal. Nosaltres ens estimem, ens estimem encara, Però l'amor que ens uneix ens separarà.

JANA. (*Mirant de nou cap al públic.*) I aquests nanos que juguen com si res. Ara, es treuen la roba per banyar-se. Estan bojós, amb aquesta bromera i aquestes onades tan brutes. Mireu, entren al mar.

PERE. El gos s'asseu a la sorra i els observa. De sobte, s'aixeca i mira atent el mar. Se senten els seus lladrucs.

Se sent la remor del mar cada vegada més forta. I els lladrucs. Sona un telèfon amb so estrident. Ningú es mou, com si tothom estigués segur que no és el seu telèfon qui sona. Tot d'una, l'HELENA s'aixeca i va corrents cap al fons. Agafa el telèfon, que deixa de sonar. No se sent què parla. Es gira d'esquena al públic. El GUILLEM s'acosta al prosceni i fa el gest de tancar el finestral. Silenci. L'HELENA avança des del fons, encara amb el telèfon a la mà.

HELENA. La Sara és morta. No han aconseguit reanimar-la.

JANA. Com? Sara, Sara, Sara.

HELENA. L'han desconnectat.

PERE. (*Abraça la JANA.*) Vine, som aquí. Estem plegats.

(*A l'HELENA.*) On és, ara.

És a Atenes, a l'hospital. No saben quan la repatriaran.
Els tràmits, qui sap els dies. S'ha acabat. Em fa molta pena.
Oh! Sara, Sara.

Es tapa la cara amb totes dues mans. El GUILLEM abraça l'HELENA.

HELENA. Ella ens ha fet millors.

(En veu baixa.) A tu i a mi. A tots nosaltres.

(En veu alta.) A tots nosaltres.

Tots quatre s'agrupen en una sola abraçada.

HELENA. Haig de trucar la Marta, la seva germana.

Fosa a negra.

ACTE TERCER

*Potser algun dia tu també sabràs (Però quin valor tindrà aleshores?)
que el nostre dolor, fins el més mínim, ens turmenta molt més
que no el dolor de tot el món.*

IANNIS RITSOS. Fedra.

Traducció Joan Casas. Editorial L'Albí, 2010.

— 14. VALS TRIST —

Llum de la fi de la tarda. La part superior del fons, blanca. La part inferior, fosca. No se sent el mar. En meitat de l'escena, s'encén la llum del far a intervals, llunyana, contra el lateral de l'escenari. Les llums segueixen una freqüència repetida: tres llums curtes, tres llargues, tres curtes i espai negre, i així successivament. L'HELENA és al fons de l'escenari, va d'un costat a l'altre mentre parla per telèfon.

JANA. I ara què fem?

PERE. Aquest és l'últim assaig?

JANA. Vols dir que recollim i endrecem la casa? Tanquem portes i finestres, i marxem?

Ningú no es mou. Ningú respon.

GUILLEM. És això el que volem? És això el que volia la Sara quan ens va animar a tirar endavant la proposta del dossier?

Voleu dir que tot ha estat una aventura i que hem acabat el viatge?

I què fem amb tot el que ella ens ha explicat Li vam prometre tirar endavant l'obra passés el que passés.

L'HELENA guarda el telèfon i avança cap el centre de l'escena on són els altres.

HELENA. Ningú no sap on para el seu ex-marit ni saben com posar-s'hi en contacte. Això m'ha fet pensar.

(A l'GUILLEM.) I si aquesta obra anés dirigida a Teseu?

I si l'obra fos la carta que ella mai no li va enviar?

PERE. Perquè ho hauria volgut fer?

JANA. *(A l'HELENA.)* Perquè jo també ho faria. Perquè cap dels dos, ni ella ni ell, van saber afrontar la narració de la història, i és la narració de la història la que els pot curar el cor.

HELENA. *(Abraçant la JANA.)* Tens raó, Jana, tens raó. Sense narració no hi ha memòria.

GUILLEM. *(A l'HELENA.)* D'acord, tothom? Ara, ella és morta. És per enyorança que li tornem a fer la mateixa promesa: Continuem. Acabem. El projecte de la Sara és el nostre projecte: la creació d'una obra amb el projecte que ella ens va proposar.

HELENA. Estic d'acord. Ens quedem i enllestim l'obra.

JANA. Aquí acaba la història. La Sara és morta. Aquest és el final. Tant si volem com si no, aquest és el final.

HELENA. És el que ella hauria volgut. Que acabéssim l'obra. Amb aquest final, si ho volem així. O amb un altre.

GUILLEM. O que la convertíssim en un cant.

PERE. Ella ja no hi podrà participar.

GUILLEM. No us n'adoneu? És de la fi de la Sara de què parlem. Ella és la protagonista.

JANA. Si us plau, sabeu que les idees m'intimidien.

Vull córrer per la platja. Vull que es faci de nit i continuar corrents sota les estrelles o sota la pluja amb tots vosaltres. Vull perdre la por.

El PERE s'acosta i l'abraça per l'esquena.

JANA. Vull fer l'amor. Si us plau. Vull rentar-me amb aigua de mar. Vull rebolcar-me amb les onades. Vull jugar. Vull sentir-me viva. Sentir-vos vius. Sense idees. Només amb les coses. Amb els ulls. amb els dits.

PERE. Amb la Sara.

La JANA es gira cap al PERE i el besa.

JANA. Va, si us plau.

HELENA. D'acord. És el que farem. Primer, acabem d'explicar la història de la Sara. Després ens abracem. Juguem. Oblidem la por. Correrem sota les estrelles i tornem a casa. Tornem a casa amb la Sara.

L'HELENA s'acosta també al prosceni i fa el gest repetit de picar amb força el vidre del finestral amb la palma de la mà. Com si volgués cridar l'atenció d'algué que és a fora, lluny o a prop. Crida. Els seus crits i cops no se senten com si no poguessin sentir-se des de l'exterior. Silenci.

HELENA. La Sara crida a través del vidre de la finestra quan aquests nois i noies adolescents es treuen la roba i es llancen al mar per jugar amb les onades. L'escuma bull, com en l'antiguitat. Nois i noies en roba interior. No fa calor, però l'aire és tebi i humit. Petits adolescents feliços.

Mireu!, corren rient perseguits per les onades que llisquen platja amunt.

GUILLEM. Helena, n'estàs segura? Vols acabar l'obra amb la mort de la Sara? Aquí?

HELENA. Que no és aquesta l'escena final? Val per a la Sara i també val per mi. Val per totes dues.

GUILLEM. Saps perfectament que no és la que ella va pensar per a l'obra quan escrivia el dossier. Ella va imaginar un estol de cadàvers de migrants empesos per la corrent cap a la platja de l'illa màgica. La imatge d'un drama col·lectiu que l'empenyés a oblidar-se d'ella mateixa i cedir a la compassió.

Oblidar el seu dolor, lliurar-se als altres, lliurar-se a la compassió i trobar-ne un sentit per continuar vivint.

HELENA. Però ella, ara, acaba de morir. La seva mort és el desenllaç. I el lloc de la seva mort, també aquí, són els altres.

GUILLEM. D'acord, la seva mort és el desenllaç.

El desenllaç de la ficció.

El desenllaç real.

La Sara és a la finestra.

Més enllà de la finestra.

Els seus crits no se senten des de la platja.

La llum de l'escenari s'obre i es tanca diverses vegades.

HELENA. La Sara encén i apaga diverses vegades els llums de la sala. Prova de fer senyals. Prova d'advertir aquells nois i noies del perill. Però la llum de dia impedeix que pugui veure's des de fora.

JANA. Però què hi feia ella aquí?

GUILLEM. Estava sola. Sola, en un altra platja. Al mateix mar.

HELENA. La Sara esta sola.. Mira per la finestra la soledat del mar i de la platja.

JANA. Per què canviem el final?

HELENA. Perquè el que ha passat ha desbordat la ficció.

La JANA s'acosta a l'HELENA i s'hi encara.

JANA. Ha estat idea teva des del començament, oi? Has estat tu qui ha introduït aquests nanos jugant a la platja. És per això que m'has fet seguir-te el corrent.

HELENA. En aquell moment, jo només volia obrir l'escenari d'un possible naufragi.

De debò, Jana.

L'HELENA vol fregar-li l'avantbraç, però la JANA l'esquiva.

JANA. No.

HELENA. *l'HELENA i s'hi encara* D'acord, tens raó.

(Li passa el braç per l'espatlla i la sacseja. La JANA es deia fer.) Au, va, Jana.

No t'enfadis.

És cert. D'una manera difícil d'explicar, he pensat en un final. Però en cap moment ho he planejat. Com hauria pogut introduir-ho sense vosaltres. Sense tu. Mai no s'hi arriba. Cada cosa que diem, cada línia ens porta a la següent. Ens deixem portar pels altres. No sé si serà una història tràgica o un cant. Depèn de tots.

PERE. Sigui el que vulgui, li retrem un homenatge a la Sara.

JANA. Ella no ho hauria permès.

HELENA. Ella va imaginar un mar porpra amb un grup de migrants que floten empesos lentament per la corrent cap a la platja de l'illa màgica. Ella va imaginar una tragèdia col·lectiva capaç de dissoldre la nostra intimitat i de forçar-nos a actuar.

Ella va imaginar la Sara baixant corrents el pendent de sorra i llançant-se al mar per provar de salvar-ne algun.

Ella es va imaginar salvant-ne un. Ni que en fos un de sol.

Ella va imaginar.

Va imaginar.

Va imaginar.

I això és el que ha fet ella mentre imaginava que ho feia la Sara.

Provar de salvar-ne un.

PERE. Perquè tots els ofegats soc jo, Quim.

GUILLEM. Perquè tots els ofegats són el meu fill.

Ella volia salvar-lo.

Rescatar-lo de la mort.

Rescatar-lo del mar.

Rescatar-lo del seu crim.

Rescatar-lo de la terrible culpa.

Portar-lo a l'illa màgica.

Donar-li una nova vida.

Una segona oportunitat.

HELENA. Perquè ella no ha aconseguit perdonar.

Perquè ha renunciat a la bondat.

Perquè no sap perdonar.

Perquè jo tampoc no sé perdonar sense oblit.

Ni oblidar sense perdó.

(Al públic.) I vosaltres, tampoc. Ni tampoc vosaltres no sabríeu perdonar.

Com gosaríem fer-ho?

Com perdonar la barbàrie?

GUILLEM. La bondat impossible.

Per culpa del dolor.

Per culpa de la pena.

Per culpa de la memòria.

Per culpa de la nostàlgia del confort. Sí, també per culpa del confort.

L' HELENA avança un pas i el talla.

HELENA. Heu vist?, tres dels nanos han caigut i l'onada els arrossega amb el corrent de retorn.

PERE. (*Acostant-s'hi*) Hi ha ressaca, i l'onada els xuclarà mar endins.

L' HELENA fa els gests d'obrir de nou la porta corredissa del finestral. Es descalça. Se sent la forta remor de les onades contra les roques i tot al llarg de la platja. També se senten, llunyans, els lladrucs.

HELENA. La Sara és a la finestra. Inquieta. Descalça.

PERE. Un dels nois sembla que aconsegueix aturar-se.

El gos salta d'un costat al altre, agitat, els lladrucs. El mar bull impacient.

La ressaca de l'onada arrossega els altres dos.

El noi avança pendent amunt i s'ajeu d'esquena a la sorra.

JANA. Va, no. No comencem!

PERE. S'ha format com un remolí.

El mar bull impacient.

Són allà. Els veieu? Hi ha un noi, també una noia, el fort corrent no els deixa tornar.

Els allunya cap al que sembla un remolí que gira i gira.

HELENA. La Sara surt a la terrassa. El cel sembla també espumós i fred.

De lluny imagines. Aquells nens que lluiten per sortir del remolí.

Imagines la por.

Imagines la fatiga.

Imagines la resistència.

GUILLEM. Tot passa en un minut.

Un minut.

Tot canvia en un minut.

Se sent la remor del mar. Les intervencions de la JANA se superposen sobre les de l'HELENA.

JANA. Ella no hauria de ser aquí.

No era aquí.

No és així com va passar.

HELENA. La Sara surt corrents, i mentre corre es treu el jersei. Travessa la terrassa, salta el petit muret de contenció de la sorra i corre pendent avall. Platja avall. I crida. Crida.

GUILLEM. Se senten cada vegada més llunyans els seus crits.

Els altres nens també criden, drets davant el mar. Assenyalen el punt entre les onades on els han deixat de veure.

La Sara es llança al mar.

El mar porpra.

La llum del far.

JANA. I ella? On és la Sara? Que no la veieu?

HELENA. Exhausta.

Arrossego el noi i la noia. Els empenyo. Es deixa anar.

Una onada els embolcalla a tots tres i els llança contra la sorra.

GUILLEM. Els companys baixen la pendent per agafar els altres dos i impedir que la ressaca de l'onada se'ls emporti de nou.

JANA. I ella?

HELENA. Xuclada de nou pel retrocés de l'onada.

Una segona onada.

Una tercera.

JANA. Ningú no la veu?

HELENA. Una quarta. Una quinta.

Quantes més?

Fins que, furiós, el mar l'empeny amb força cap a la platja.

Com si s'hagués adormit d'esquena. Acotxada.

GUILLEM. Dorm, amor. Dorm.

L'HELENA es gira d'esquenes al públic.

PERE. La Sara morirà després d'haver-se llançat al mar per mirar de salvar un dels ofegats. Per ajudar-lo a salvar-se. Per rescatar-lo.

HELENA. Morirà de la mateixa mort.

A la vida real i a la ficció.

A la mateixa vida.

JANA. Per què ha de morir ofegada en aquesta platja, en la ficció? Per què en una segona tragèdia?

GUILLEM. Morirà a l'hospital una setmana després.

Morirà per segona vegada.

Morirà sense despertar.

Sense saber que es mor.

Sense saber que ha estat viva.

Sense endur-se'n cap record.

Sense endur-se'n cap pena ni cap alegria.

Morirà.

Pausa. Breu silenci complet. L'HELENA es gira de nou cap al públic.

HELENA. La he imaginat en totes les seves morts. També ara. Amb vosaltres.

Mentre corria per la platja i es llançava al mar.

El cel estava ennuvolat i blanc i gris i fosc i tou.

Inquiet i insegur.

Com ara.

I, com ara, amb la finestra oberta se sentia el mar. Gris i negre.

Recorda. Recorda'm.

Pensa o recorda.

Imagina.

Imagineu.

Imagineu fins que es faci real.

GUILLEM. L'endemà vam saber que a l'altre extrem d'aquest mateix mar un centenar de refugiats, emmetzinats per la por i l'esperança, s'abandonaven a les forces del mar en una barca.

PERE. Una barca antiga.

Sense rem.

Sense vela.

Sense timó.

Assedegats.

Sostinguts per una promesa.

GUILLEM. Sostinguts per la promesa que imaginem a l'hora d'embarcar-nos-hi. La promesa d'arribar a una illa màgica on serem curats de la por, de la culpa i de l'esperança.

PERE. Nosaltres som l'illa màgica.

GUILLEM. Nosaltres som també ells.

HELENA. La Sara deia que és la història del món. Antiga i recent. La més antiga. La més recent. Per fi real.

GUILLEM. Per fi real. Aquí.

Es fa un silenci complet.

HELENA. *(Es gira d'esquena al públic.)* Hem acabat per avui, no us sembla?
Va, sortim.

Tots els actors, tret de la JANA, es giren i van cap al centre de l'escena. Se sent de nou la remor del mar, primer molt suaument, llunyana. Cada cop més forta i més a prop.

JANA. *(Girant-se de mig cos cap a ells.)* Penseu acabar així? Amb una idea?
Ho feu expressament, oi?

L'HELENA fa mitja volta i va cap a la JANA. El PERE i el GUILLEM s'aturen al centre de l'escenari i es giren.

HELENA. *(Amb veu més baixa.)* La compassió no és una idea. És un acte.
I aquesta compassió, la Sara també ha volgut compartir-la amb nosaltres.

GUILLEM. La vida on som és la dels altres.
La vida on som són els altres.

JANA. I qui consola a la víctima? O és que és la víctima qui ha de consolar l'agressor?

L'HELENA abraça la JANA. El PERE i el GUILLEM s'hi acosten al proscèni.

HELENA. Va, vine. Baixem a la platja. Ens banyem nues, només entrar, riure i sortir. Encara hi ha llum.

JANA. Sí, aturem la llum que queda.

HELENA. *(Dirigint-se a tots.)* Ens podríem quedar uns dies més, no trobeu?
No sé si vull tornar tan de pressa.

Ningú no ens ho impedeix. M'agradaria quedar-me aquí amb la Sara i amb tots vosaltres, i brindar i recordar. I demà, fer un nou assaig.

I un altre.

I un altre.

I provar de canviar la història.

JANA. Potser arribarem a tancar-la abans de la seva mort. Abans de l'incendi que va arrasar el camp de Moira, a Lesbos.

GUILLEM. Abans de tancar l'obra.

HELENA. *(Estén les palmes de les mans cap al públic, una cama més avançada que l'altra, fent força cap endavant. Com si empenyés un obatacle.)* Fins que el mar aconsegueixi trencar aquest quart mur.

La remor del mar omple tot el teatre. Amb un volum cada vegada més fort. Fort, fort, molt fort. Com si les onades trenquessin contra el quart mur. El soroll d'una esllavissada de roques se superposa a la remor de les onades.

Fosa negra.

FI